

การประเมินสื่อความรู้ที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

โดย

นายภาณุวัฒน์ กิจอินทรีย์
นักวิชาการช่างศิลป์ปฏิบัติการ
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรมอนามัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาการประเมินสื่อความรู้ที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ตอบแบบประเมินทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา เจ้าหน้าที่สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย ทุกท่านที่สนับสนุนการพัฒนาสื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ การประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน และขอขอบคุณ คุณปริญญช บวรณะภักดี นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาความร่วมมือและศักยภาพภาคีเครือข่ายอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่ให้คำชี้แนะแนวทางการประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้ และการจัดทำเอกสารประกอบการประเมินสื่อในครั้งนี้

ผลของการศึกษา การประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้ที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย ครั้งนี้ผู้ศึกษาคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป

ภาณุวัฒน์ กิจอินทรีย์

สารบัญ

ที่		หน้าที่
1	คำนำ	4
2	วัตถุประสงค์	4
3	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
4	รูปแบบการศึกษา	5
5	กลุ่มเป้าหมาย	5
6	เครื่องมือที่ใช้	5
7	การเก็บรวบรวมข้อมูล	6
8	การวิเคราะห์ข้อมูล	6
9	ผลการประเมินสื่อความรู้	7
10	1.ผลการประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน	7
11	2 ผลการประเมินสื่อพัดกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี	11
12	สรุปผลการประเมิน สื่อความรู้ที่ผลิตโดยของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย	15
13	ข้อเสนอแนะ	15
14	ภาคผนวก	17

การประเมิน

สื่อความรู้ที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

การให้ข้อมูลและความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อต่างๆ เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในการป้องกัน ควบคุมโรค โดยการเผยแพร่ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์เรื่องความเสี่ยงและความปลอดภัยให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว จะสร้างเสริมประสิทธิภาพของแนวทางและนโยบายการป้องกัน ควบคุมโรค ภัยสุขภาพ และจัดการความเสี่ยงต่อการเกิดโรคของประเทศได้ ปัจจุบันมีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างรวดเร็ว และการขยายตัวของประชากรยุคดิจิทัล ทำให้ช่องทางการสื่อสารสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปมาก ประชาชนแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่ยึดติดกับสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อย่างแต่ก่อน การผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนจะเป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนได้

ที่ผ่านมาสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีความประสงค์ที่จะให้ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีมากขึ้น โดยการให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่ผลิตขึ้นมาโดยตลอด เช่น สื่อแผ่นพับ โปสเตอร์ หนังสือชนิดเป็นเล่ม คู่มือต่างๆ พัดความรู้ และอินโฟกราฟฟิก เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญที่จะประเมินสื่อความรู้ที่ผลิตและใช้เผยแพร่ความรู้ไปสู่ประชาชน ซึ่งภายหลังจากการประเมินแล้วคาดว่าจะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้พัฒนาสื่อที่จะผลิตขึ้นอีกในอนาคต รวมถึงผลการศึกษาช่องทางการรับสื่อความรู้ของผู้ตอบแบบประเมินจะทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับเลือกช่องทางการเผยแพร่สื่อความรู้ที่ผลิตขึ้นไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ได้รับสื่อเผยแพร่ความรู้
2. เพื่ออธิบายการเข้าถึงสื่อเผยแพร่ความรู้ของประชาชน
3. เพื่อประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้ที่แจกจ่ายให้กับประชาชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ที่นำไปใช้ในการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนได้อย่างถูกต้อง ตรงกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มอายุ อาชีพ
2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการรับสื่อของประชาชนส่วนใหญ่ ประเภทสื่อที่ประชาชนสนใจ
3. ผู้ประเมินจะทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสื่อที่ประชาชนได้รับเพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาสื่อที่จะผลิตต่อไปในอนาคต

รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาข้อมูลจากประชากรกลุ่มเป้าหมายแบบเชิงสำรวจ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ตอบแบบประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับแจกสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน และสื่อพัดกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) และประชาชนทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินที่ออกแบบโดยกรมอนามัย สำหรับใช้ประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้

1) สื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน

2) สื่อพัดกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี

แบบประเมิน ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ

ประกอบด้วยข้อคำถามให้เลือกตอบจำนวน 4 ข้อ เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมีตัวเลือกให้ผู้ตอบแบบประเมินเลือกตอบ ผู้ตอบแบบประเมินเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว ที่ตรงกับข้อมูลของตนเอง

ส่วนที่ 2 การเข้าถึงและเข้าใจสื่อ ได้แก่ ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร สื่อที่สนใจมากที่สุด และสื่อที่เข้าใจง่ายที่สุดประกอบด้วยข้อคำถามให้เลือกตอบจำนวน 3 ข้อ เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมีตัวเลือกให้ ผู้ตอบแบบประเมินเลือกตอบ ผู้ตอบแบบประเมินเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ที่ตรงกับข้อมูลของตนเอง

ส่วนที่ 3 การประเมินสื่อความรู้

ประกอบด้วยคำถามให้เลือกตอบจำนวน 7 ข้อ เป็นคำถามมาตรวัด (Rating scale) แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ความคิดเห็นระดับดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ความคิดเห็นระดับดี

ระดับ 3 หมายถึง ความคิดเห็นระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ความคิดเห็นระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ความคิดเห็นระดับควรปรับปรุง

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังต่อไปนี้

คะแนน 4.51 – 5.00 แปลความว่า อยู่ในระดับดีมาก

คะแนน 3.51 – 4.50 แปลความว่า อยู่ในระดับดี

คะแนน 2.51 – 3.50 แปลความว่า อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.51 – 2.50 แปลความว่า อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1.01 – 1.50 แปลความว่า อยู่ในระดับควรปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ต่อไปนี้

1. แจ้งผู้บังคับบัญชาขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มเป้าหมายโดยนำแบบประเมินที่สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อมพัฒนาไว้แล้วไปประใช้เก็บข้อมูล
2. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมด
3. นำแบบสอบถามที่มีเก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

เวลาที่ดำเนินการ ช่วงเวลาเดือน มกราคม 2562 ถึง เดือน กันยายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา รวมทั้งตรวจสอบคำตอบของตอบแบบประเมิน เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้รับชมสื่อความรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการประเมินสื่อความรู้

การประเมินสื่อความรู้ในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้เลือกใช้สื่อเผยแพร่ความรู้ในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 2 ชนิด ได้แก่ สื่อแผ่นพับ เรื่องจัดการขยะในบ้าน และสื่อพดกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี จากนั้นจึงประเมินสื่อทั้ง 2 ชนิดโดยใช้แบบประเมินสอบถามผู้รับข้อมูลความรู้ผ่านสื่อ ได้แก่

1.แบบประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่องการจัดการขยะในบ้าน โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2.แบบประเมินสื่อพดกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ผลการประเมินสื่อความรู้ทั้ง 2 ชนิด โดยใช้แบบประเมินมีผลการประเมินดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่องการจัดการขยะในบ้าน โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

1.1 ข้อมูลทั่วไป

การประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่อง จัดการขยะในบ้าน ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขครั้งนี้มีผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 189 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 91.01 เพศชายร้อยละ 8.99 สัดส่วนเพศชายต่อหญิง เท่ากับ 1:10.1 ผู้ตอบแบบประเมินมีอายุเฉลี่ย 47.9 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี อายุสูงสุด 73 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.80 ผู้ตอบแบบประเมินมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า และมัธยมต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 42.33, 30.69 และ 21.11 ตามลำดับ ในจำนวนนี้ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครประจำหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.06 รองลงมามีอาชีพค้าขาย เจ้าหน้าที่ทำงานในเทศบาล/อบต. และเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล ร้อยละ 3.17, 1.59 และ 1.59 ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน ของสำนักอนามัย
สิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ	189	
	ชาย	17	8.99
	หญิง	172	91.01
2	อายุ (ปี)	189	100.00
	น้อยกว่า 31	16	8.47
	31-40	31	16.40
	41-50	60	31.75
	51-60	62	32.80
	มากกว่า 60	20	10.58
	อายุเฉลี่ย	47.9	
	อายุต่ำสุด	18	
	อายุสูงสุด	73	
	ค่า SD	11.42	
3	ระดับการศึกษา		
	ประถมศึกษา	80	42.33
	มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	38	20.11
	มัธยมปลายหรือเทียบเท่า	58	30.69
	ปริญญาตรี	8	4.23
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.53
	ไม่ตอบ	4	2.12
4	อาชีพ/งานที่ปฏิบัติ		
	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	174	92.06
	ค้าขาย	6	3.17
	เจ้าหน้าที่ทำงานในเทศบาล/อบต.	3	1.59
	เจ้าหน้าที่ทำงานในโรงพยาบาล	3	1.59
	รับจ้าง	3	1.59

1.2 การเข้าถึงและเข้าใจสื่อผ่านพบ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน

ผลจากการประเมินการเข้าถึงและเข้าใจสื่อผ่านพบเรื่อง การจัดการขยะในบ้าน ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผู้ตอบแบบประเมินรับรู้ข้อมูลผ่านช่องทางโทรทัศน์ เฟสบุ๊ก/ไลน์ และเสียงตามสายในหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.07, 50.26 และ 28.04 ตามลำดับ สื่อความรู้ที่อ่านหรือดูมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ, คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และคู่มือ/หนังสือเล่ม คิดเป็นร้อยละ 51.85, 45.50 และ 38.62 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่อ่านหรือดูแล้วเข้าใจเนื้อหามากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ, คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และคู่มือ/หนังสือเล่ม คิดเป็นร้อยละ 48.15, 45.50 และ 38.10 ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเข้าถึงและเข้าใจสื่อผ่านพบ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	การรับรู้ข้อมูลความรู้ผ่านช่องทาง (ตอบได้มากกว่า 1)		
	โทรทัศน์	157	83.07
	เฟสบุ๊ก/ไลน์	95	50.26
	เสียงตามสายในหมู่บ้าน	53	28.04
	วิทยุ	52	27.51
	กูเกิ้ล (Google)	43	22.75
	เว็บไซต์ของกรมอนามัย	30	15.87
	อื่นๆ ได้แก่ การใช้ห้องสมุด การอบรม	16	8.47
2	สื่อที่อ่านหรือดูมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1)		
	แผ่นพับ	98	51.85
	คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต	86	45.50
	คู่มือ/หนังสือเล่ม	73	38.62
	วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน	35	18.52
	โปสเตอร์	32	16.93
	อินโฟกราฟิก	0	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
3	สื่ออ่านหรือดูแล้วเข้าใจมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1)		
	แผ่นพับ	91	48.15
	คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต	86	45.50
	คู่มือ/หนังสือเล่ม	72	38.10
	วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน	49	25.93
	โปสเตอร์	31	16.40
	อินโฟกราฟฟิก	0	0.00

1.3 ความคิดเห็นต่อสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน

จากการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อความรู้ชนิดสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อสื่อระดับดี ในเรื่อง 1) ขนาดตัวหนังสือ สีที่ใช้ 2) เนื้อหา คำศัพท์ที่ใช้ 3) สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด 4) รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น 5) เป็นสื่อที่การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม 6) มีการเลือกใช้เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน และ 7) เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และโดยภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อสื่อดังกล่าวระดับดี ดังข้อมูลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อแผ่นพับเรื่อง การจัดการขยะในบ้าน ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนน	ระดับความคิดเห็น
1	ตัวหนังสือขนาดไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป ใช้สีที่สบายตา	4.13	ดี
2	เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ไม่ใช้คำศัพท์ที่ยาก	3.99	ดี
3	สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด	3.94	ดี
4	รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น	4.15	ดี
5	เมื่ออ่านหรือดูแล้ว ทำให้รู้สึกอยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.04	ดี
6	เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน	4.02	ดี
7	เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.08	ดี
	ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.05	ดี

2. ผลการประเมินสื่อพัตกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

2.1 ข้อมูลทั่วไป

การประเมินสื่อพัตกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขครั้งนี้มีผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 195 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 90.26 เพศชายร้อยละ 9.74 สัดส่วนเพศชายต่อหญิง เท่ากับ 1:9.23 ผู้ตอบแบบประเมินมีอายุเฉลี่ย 50 ปี อายุต่ำสุด 18 ปี อายุสูงสุด 78 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.28 ผู้ตอบแบบประเมินมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า และมัธยมต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 45.13, 29.74 และ 19.49 ตามลำดับ ในจำนวนนี้ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครประจำหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.79 รองลงมา มีอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ร้อยละ 3.08 และ 2.05 ตามลำดับ ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินสื่อพัตกระดาศ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ	195	
	ชาย	19	9.74
	หญิง	176	90.26
2	อายุ (ปี)		
	น้อยกว่า 31	15	7.69
	31-40	23	11.79
	41-50	61	31.28
	51-60	63	32.31
	มากกว่า 60	33	16.92
	อายุเฉลี่ย	50.00	
	อายุต่ำสุด	18	
	อายุสูงสุด	78	
	ค่า SD	11.40	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3	ระดับการศึกษา		
	ประถมศึกษา	88	45.13
	มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	38	19.49
	มัธยมปลายหรือเทียบเท่า	58	29.74
	ปริญญาตรี	8	4.10
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
	ไม่ตอบ	3	1.54
4	อาชีพ		
	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	179	91.79
	รับจ้าง	6	3.08
	ค้าขาย	4	2.05
	ทำงานใน รพ.สต.	2	1.03
	แม่บ้าน	2	1.03
	เจ้าหน้าที่ทำงานในเทศบาล/อบต.	1	0.51
	เจ้าหน้าที่ทำงานในโรงพยาบาล	1	0.51

2.2 การเข้าถึงและเข้าใจสื่อพัดกระต่าย เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี

ตามที่สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้ผลิตสื่อพัดกระต่าย เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัย นั้น พบว่าผลจากการประเมินการเข้าถึงและเข้าใจ ของผู้ตอบแบบประเมินรับรู้ข้อมูลผ่านช่องทาง โทรศัพท์ เฟสบุ๊ก/ไลน์ และวิทยุ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00, 46.67 และ 30.77 ตามลำดับ สื่อความรู้ที่สนใจอ่านหรือดูมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ, คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และคู่มือ/หนังสือเล่ม คิดเป็นร้อยละ 52.82, 48.21 และ 32.82 ตามลำดับ ส่วนสื่อที่เนื้อหาเข้าใจง่ายที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ, คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และคู่มือ/หนังสือเล่ม คิดเป็นร้อยละ 50.26, 43.59 1 และ 35.90 ตามลำดับ ตามที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการเข้าถึงและเข้าใจสื่อสื่อพิศดารดาช เรืองสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ของสำนักอนามัยสังแวดล่อม
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1	การรับรู้ข้อมูลความรู้ผ่านช่องทาง (ตอบได้มากกว่า 1)		
	โทรทัศน์	195	100.00
	เฟสบุ๊ค/ไลน์	91	46.67
	วิทยุ	83	30.77
	เสียงตามสายในหมู่บ้าน	60	42.56
	กูเกิ้ล (Google)	47	24.10
	เว็บไซต์ของกรมอนามัย	31	15.90
	อื่นๆ ได้แก่ ห้องสมุด การอบรม	5	2.56
2	สื่อที่สนใจอ่านและดูมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1)		
	แผ่นพับ	103	52.82
	คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต	94	48.21
	คู่มือ/หนังสือเล่ม	64	32.82
	โปสเตอร์	39	16.41
	วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน	32	20.00
	อินโฟกราฟฟิก	0	0.00
3	สื่อทำให้ที่เข้าใจมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1)		
	แผ่นพับ	98	50.26
	คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต	85	43.59
	คู่มือ/หนังสือเล่ม	70	35.90
	วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน	38	19.49
	โปสเตอร์	33	16.92
	อินโฟกราฟฟิก	0	0.00

2.3 ความคิดเห็นต่อสื่อพัทธกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี

จากการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อความรู้ชนิดสื่อพัทธกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อสื่อระดับดี ในเรื่อง 1) ขนาดตัวหนังสือ สีที่ใช้ 2) เนื้อหา คำศัพท์ที่ใช้ 3) สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด 4) รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น 5) เป็นสื่อที่การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม 6) มีการเลือกใช้นิเทศและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน และ 7) เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และโดยภาพรวมแล้วผู้ตอบแบบประเมินมีความคิดเห็นต่อสื่อดังกล่าวระดับดี ดังข้อมูลตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อพัทธกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี ของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2562

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนน	ระดับ
1	ตัวหนังสือขนาดไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป ใช้สีที่สบายตา	4.11	ดี
2	เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ไม่ใช้คำศัพท์ที่ยาก	3.98	ดี
3	สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด	3.92	ดี
4	รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น	4.13	ดี
5	เมื่ออ่านหรือดูแล้ว ทำให้รู้สึกอยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.03	ดี
6	เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน	3.95	ดี
7	เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.04	ดี
	ระดับความคิดเห็นโดยรวม	4.02	ดี

สรุปผลการประเมิน สื่อความรู้ที่ผลิตโดยของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ในการประเมินสื่อเผยแพร่ความรู้ที่ผลิตโดยของสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สื่อที่ผลิตโดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 อย่าง ได้แก่ 1) สื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน และ 2) สื่อพับกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัย ผู้ตอบแบบประเมินเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุระหว่าง 41 ถึง 60 ปี เป็นส่วนใหญ่ โดยที่มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และมัธยมปลายหรือเทียบเท่า มากกว่าร้อยละ 90 เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ผู้ตอบแบบประเมินสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน มีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดผ่านโทรทัศน์ เฟสบุ๊ก/ไลน์ และเสียงตามสายในหมู่บ้าน ส่วนผู้ตอบแบบประเมินสื่อพับกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัยมีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดผ่านโทรทัศน์ เฟสบุ๊ก/ไลน์ และวิทยุ สื่อที่ผู้ตอบแบบประเมินทั้ง 2 อย่างสนใจมากที่สุดได้แก่ แผ่นพับ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และหนังสือเป็นเล่ม เช่นเดียวกันกับความเห็นว่าสื่อที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ได้แก่ แผ่นพับ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และหนังสือเป็นเล่ม โดยที่อินโฟกราฟฟิคเป็นสื่อที่ไม่มีผู้ตอบแบบประเมินสนใจ

ทั้งสื่อแผ่นพับ เรื่อง การจัดการขยะในบ้าน และสื่อพับกระดาษ เรื่องสูงวัย อยู่อย่างอนามัย ผู้ตอบแบบประเมินมีความเห็นระดับดี ในเรื่องต่างๆ เหล่านี้คือ ขนาดตัวหนังสือ สีที่ใช้ เนื้อหา คำศัพท์ที่ใช้ สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น สามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเลือกใช้เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน และอ่านเข้าใจแล้วอยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการประเมินสื่อความรู้ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การเผยแพร่ความรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนควรเน้นการเผยแพร่ผ่านช่องทางที่ประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ ผ่านช่องทางโทรทัศน์ เฟสบุ๊ก/ไลน์ เสียงตามสายในหมู่บ้าน และวิทยุ
2. การผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนควรผลิตสื่อความรู้ที่ประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ แผ่นพับ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต และคู่มือ/หนังสือเล่ม
3. การพัฒนาสื่อให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นสามารถทำได้โดยการพัฒนาสื่อเพื่อยกระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินจากระดับดีเป็นดีมากในด้านต่างๆ เหล่านี้คือ ขนาดตัวหนังสือ สีที่ใช้ เนื้อหา คำศัพท์ที่ใช้ การทำให้สามารถเรียนรู้/ดู/อ่านได้ในเวลาที่จำกัด รูปภาพในสื่อความรู้ การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเลือกใช้เนื้อหาและภาษาที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน และแรงจูงใจหลังจากอ่านแล้วอยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
4. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพประชาชนโดยการผลิตสื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ หากมีความจำเป็นต้องนำสื่ออินโฟกราฟฟิคมาใช้เผยแพร่ความรู้เพื่อเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมประชาชนให้ได้ผล ควรมีแนวทางการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟฟิกในกลุ่มอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น เนื่องจากผู้ตอบแบบประเมินไม่เข้าใจ
สื่ออินโฟกราฟฟิก

ภาคผนวก

แบบประเมิน สื่อแผ่นพับ เรื่อง จัดการขยะในบ้าน
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. คุณอายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ประถมศึกษา ☐ ม.ต้นหรือเทียบเท่า ☐ ม.ปลายหรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท
4. คุณทำงานอะไร
☐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ☐ เจ้าหน้าที่ทำงานใน รพ.สต.
☐ เจ้าหน้าที่ทำงานในเทศบาล / อบต. ☐ เจ้าหน้าที่ทำงานในโรงพยาบาล
☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 2 การเข้าถึงและเข้าใจสื่อ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. ปกติคุณรับข้อมูลความรู้ผ่านช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ โทรทัศน์ ☐ วิทยุ ☐ หอสมุด ☐ เสียงตามสายในหมู่บ้าน
☐ กูเกิ้ล (Google) ☐ เฟสบุ๊ค/ไลน์ ☐ เว็บไซต์ของกรมอนามัย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ
2. สื่อความรู้แบบไหนที่คุณอ่านหรือดูมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ คู่มือ/หนังสือเป็นเล่ม ☐ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต ☐ แผ่นพับ ☐ โปสเตอร์
☐ อินโฟกราฟฟิก ☐ วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ
3. สื่อความรู้แบบไหนที่คุณอ่านหรือดูแล้วเข้าใจมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ คู่มือ/หนังสือเป็นเล่ม ☐ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต ☐ แผ่นพับ ☐ โปสเตอร์
☐ อินโฟกราฟฟิก ☐ วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 3 การประเมินสื่อความรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = ควรปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ตัวหนังสือขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป ใช้สีที่สบายตา					
2. เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ไม่ใช้คำศัพท์ที่ยาก					
3. สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด					
4. รูปภาพช่วยให้อ่านและเข้าใจมากขึ้น					
5. เมื่ออ่านหรือดูแล้ว ทำให้รู้สึกอยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
6. เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน					
7. เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					

ข้อเสนอแนะ/ความต้องการอื่นๆ

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบประเมิน

**แบบประเมิน สื่อทัศนศึกษา เรื่อง สูงวัย อยู่อย่างอนามัยดี
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. คุณอายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ ประถมศึกษา ☐ ม.ต้นหรือเทียบเท่า ☐ ม.ปลายหรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ สูงกว่าปริญญาโท
4. คุณทำงานอะไร
☐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ☐ เจ้าหน้าที่ทำงานใน รพ.สต.
☐ เจ้าหน้าที่ทำงานในเทศบาล / อบต. ☐ เจ้าหน้าที่ทำงานในโรงพยาบาล
☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 2 การเข้าถึงและเข้าใจสื่อ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. ปกติคุณรับข้อมูลความรู้ผ่านช่องทางใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ โทรศัพท์ ☐ วิทยุ ☐ ห้องสมุด ☐ เสียงตามสายในหมู่บ้าน
☐ กูเกิ้ล (Google) ☐ เฟสบุ๊ค/ไลน์ ☐ เว็บไซต์ของกรมอนามัย ☐ อื่นๆ โปรดระบุ
2. สื่อความรู้แบบไหนที่คุณอ่านหรือดูมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ คู่มือ/หนังสือเป็นเล่ม ☐ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต ☐ แผ่นพับ ☐ โปสเตอร์
☐ อินโฟกราฟฟิก ☐ วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ
3. สื่อความรู้แบบไหนที่คุณอ่านหรือดูแล้วเข้าใจมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ คู่มือ/หนังสือเป็นเล่ม ☐ คู่มือ/หนังสือในอินเทอร์เน็ต ☐ แผ่นพับ ☐ โปสเตอร์
☐ อินโฟกราฟฟิก ☐ วิดีโอ/วีทีอาร์/การ์ตูนแอนิเมชัน ☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ 3 การประเมินสื่อความรู้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับคะแนนการประเมิน 5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = ควรปรับปรุง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ตัวหนังสือขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป ใช้สีที่สบายตา					
2. เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย ไม่ใช้คำศัพท์ที่ยาก					
3. สามารถเรียนรู้ ดู อ่านได้ในเวลาที่จำกัด					
4. รูปภาพช่วยให้ท่านอ่านและเข้าใจมากขึ้น					
5. เมื่ออ่านหรือดูแล้ว ทำให้รู้สึกอยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
6. เนื้อหาและภาษาเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่าน					
7. เมื่ออ่านเข้าใจแล้ว อยากแนะนำหรือบอกต่อให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					

ข้อเสนอแนะ/ความต้องการอื่นๆ

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบประเมิน

ภาพสื่อแผ่นพับเรื่อง การจัดการขยะในบ้าน (ด้านหน้า)

ภาพแผนผังเรื่อง การจัดการขยะในบ้าน (ด้านหลัง)

ภาพสื่อพัดกระต่าย เรื่อง สูงวัยอยู่อย่างอนามัยดี (ด้านหน้า)

ภาพสื่อพัดกระดาซ เรือง สูงวัยอยู่อย่างอนามัยดี (ด้านหลัง)

